

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28.— Cor.
 Pe jumătate an 14.— „
 Pe 3 luni . . . 7.— „
 Pe o lună . . . 2.40 „
Pentru România și strălămate:
 Pe un an . . . 40.— franci.
Telefon
 pentru oraș și interurban
 Nr. 750.

REDACTIA
 și **ADMINISTRȚIA**
 Strada Zrinyi Nrul 1/a

INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.

ROMÂNUL

Pregătirea României.

București, 28 Noemvrie.

Niciodată n'a fost pregătit un războiu mai din vreme ca cel de acum. Dela războiul franco-german încoaci, timp de patruzeci și patru de ani, durează dușmănia între Paris și Berlin, în care interval atât din partea Germaniei cât și din partea Franței s'au făcut cele mai uriașe eforturi de pregătire pentru un nou războiu.

Acestei dușmăni se datorește alianța Franței cu Rusia pe de o parte și alianța Germaniei cu Austro-Ungaria și Italia pe de altă parte. Treptat cu înarmările succesive ale Germaniei a căutat și Franța să-și asigure pe lângă ajutorul Rusiei și concursul Angliei și al altor națiuni în afară de alianța ei cu Rusia sau cel puțin să obțină neutralitatea binevoitoare a acestora.

Cu deosebire micile state europene aveau să îndeplinească roluri surprinzătoare, în caz de conflagrație europeană, spre a zădărnici multe din planurile de luptă ale adversarilor. În scopul acesta diplomația marilor puteri europene și-a dat toate silințele ca să câștige fiecare grup în jurul său un număr cât de mare de state mici dar pregătite bine de luptă.

Dacă în timp de pace le era ușor micilor state europene, ca să-și mențină libertatea lor de acțiune, ca țări independente, dimpotrivă, izbucnind războiul, s'a isprăvit și cu libertatea micilor națiuni, când interesele celor mari aveau nevoie de intrarea lor în acțiune. Astfel s'a pus la grea încercare viața popoarelor mici europene, a căror independență a devenit intolerabilă, îndată ce s'au încăerat în luptă marile națiuni.

O singură scăpare le-a mai rămas micilor state europene, ca să-și apere independența lor, anume să fie bine pregătite de luptă.

Și în privința aceasta *trebuie să ne mândrim cu pregătirea noastră*. Era aproape de mîntea fiecărui om, cu vederi clare, că luptele se vor întinde și peste țările mici, situate între beligeranți, dacă acestea nu vor reuși să-și mențină cu putere armată neutralitatea lor.

Dacă n'am dispune de o armată destul de puternică, pentru a ne împotrivi și celor mai mari popoare din jurul nostru, de sigur țara noastră ar fi devenit, ca și Belgia, un teatru al războiului. Știindu-ne însă tari și bine pregătiți de luptă, beligeranții au avut puternice motive să ne respecte independența noastră.

Dovadă de independență am dat cu ocazia celui de al doilea războiu balcanic, când noi am avut în vedere numai interesele noastre, statornicind cu forțele noastre armate pacea în Balcani.

Și de astădată vom ști, prin pregătirea noastră, să intervenim atunci, *când interesele noastre o vor cere, spre a ne asigura viitorul neamului nostru*. Numai acei, cari nu sunt îndeajuns pregătiți de luptă, pot fi ușor împinși să participe la războiu chiar împotriva intereselor lor.

Cât timp suntem la pază, cu arma la picior, gata să ne apărăm cu succes contra oricui hotarele țării noastre, *n'avem nici o teamă, că se va găsi cineva să ne amenințe*. Dimpotrivă ni se va cere ajutorul, pe care-l vom da cui vom crede de cuviință, *când vom ști, că a sosit momentul potrivit să ne facem și socoteală potrivit intereselor noastre*.

Până atunci fiecare zi, care trece să fie timp câștigat pentru continua noastră pregătire. Este mai presus de orice îndoială, *că nu vom rămânea noi fără rol important pe scena acestui războiu mondial. Cu cât vom sta mai la urmă, cu atât puterea noastră va crește, iar a beligeranților va scădea neîncetat. Și nu se poate să nu ne ajungem scopul, ce urmărim prin pregătirea noastră*.

Este posibil blocul tuturilor statelor balcanice?

Cu privire la proiectata „Ligă balcanică” ziarul italian „Messaggero” într'un lung articol spune:

— A vorbi de o „Ligă balcanică” este a susține o utopie. De fapt, o „Ligă balcanică” ar trebui să cuprindă într'un singur mănunchi toate țările balcanice, inclusiv Grecia și Serbia. Ei bine, astăzi Serbia nu este țară neutrală și atunci ea nu ar putea face parte dintr'o ligă, care și-ar propune să nu confunde interesele neutrilor cu interesele triplei înțelegeri. Pe de altă parte, țările neutrale cari ar voi să admită în Liga lor pe Serbia, ar admite, în mod indirect, ca într'un caz de vor fi obligate să iasă din neutralitate, să meargă alături de ea. Țările neutrale ar renunța așadar la orice libertate de acțiune, intrând în mod implicit, de acum, în blocul franco-anglo-rus.

Pare deci imposibil a se vorbi azi de o înțelegere balcanică care să cuprindă și Serbia, afară numai, dacă nu ar voi să se îndepărteze dela principiul fundamental al unei înțelegeri, între țările neutralilor, cu scopul de a-și apăra integritatea intereselor lor. Trebuie dimpotrivă, a se încerca facerea unei înțelegeri între Italia și acele state balcanice, cari ar putea încheia mai ușor un acord, pentru că neînțelegerile, cari

Chipuri din războiu.

II.

Badea Gheorghe.

— O conversație peste Dunăre. —

Din strategie, ori cum să-i zic trupa noastră stetea cam la două mii de pași depărtare de Dunăre ziua și numai noaptea veneam la țarm, când era vorba să trecem dincolo — ceea ce vorbă a rămas. Astfel ziua durmiam somnul dreptilor, în dosul bateriilor, iar noaptea veghiam cutremurându-ne la priveliștea groznică a exploziei de granate și șrapnele printre dealurile sârbești, ori ne răspândiam ca potârnicile prin porumbiște când da peste noi raza reflectorului sârbesc.

Dar și ziua de fiecare companie mergeam câțiva soldați în patrulare de recunoaștere până la apă, vezi pentru siguranță, ca să nu ne surprindă cumva dușmanul, pe care voiam să-l surprindem noi.

Intr'o astfel de patrulă ne-am nimerit odată trei inși: eu și cu badea Gheorghe, veteranul companiei, conduși de caporalul Vidu, prietenul meu bun din țivile și frate de cruce în câtinie.

Mergeam spre apă conform regulamentului, ascunși prin tufișe și badea Gheorghe tocmai ne făcea planul cum o să dormim de bine rămânând numai unul treaz, de pază, ca să nu ne aște culcați d. locotenent, când o face inspectia.

„Era o zi frumoasă de început de toamnă. Boarea de după amiază mai clătina melancolic măciulile de pipirig și apa Dunării se scurgea lin la vale, ici-colo împetritată de luntri sparte la Șabaț, ori de cadavre de soldați — semnele urgiei deslănțuite între cele două maluri...”

Ieșisem la lumină, ne apropiaserăm binisor de mal, când camaradul Vidu deodată se asvârli la pământ „nieder”, eu după el, cum spune regulamentul, doar badea Gheorghe se așeză mai comod, murmurând cătrănit pe sub mustață, căci tocmai voia să-și umple luleaua.

Aruncai o ochitură pe malul opus: trei călăreți dușmani apărură de după cotitura dealului din față și se apropiau în galop de apă. Ne-au observat, de sigur, căci începuseră să-și agite chipiile în aer și chiuind veneau îndrăzneți. Vidu câtă îndărăt la noi, par'că ne-ar fi întrebat: Ce e de făcut?

Involuntar deschisei „sperclap” și-mi așezai obrazul pe patul puștii să țintesc, după cum se poruncise. Era să trimit cel dintâi glonte

în dușman. Mănile imi tremurau, de emotionat ce eram uitasem să pun și „aufzațu” la 18 sute. Cât p'aci să trag, când badea Gheorghe se repezi cu o mână și mă prinse de pușcă, cu cealaltă îl trase de picior pe Vidu:

— Stați măi copii, că faceți moarte de om, asta-i — și amândoi ne lăsarăm arma întinsă, privind pe badea Gheorghe cu respect și oareșcum mirați.

Iar pe malul vecin călăreții sârbi descălecară și coborâră la apă să-și adape caii — și tot chiotiau, auziam deslușit, par'că erau lângă noi: șvaba! șvaba! — și alte injurături. Vidu se întoarse din nou spre noi și privi crunt, cu aer de caporal:

— Hai „faier”, ardealul lor... să nu ne mai batjocorească!

— D'apoi că nu ne batjocuresc pe noi, or fi crezând oamenii că suntem *dușmani d'ai adăvârați*, iaca asta-i! — ne convinse badea trăgându-și năcăjit cozorocul pe ochi.

Călăreții dușmani își adăpară caii în tihnă, tot strigându-ne: „Boga, sunte... șvaba... svi-nia!” Badea Gheorghe își umplu și el luleaua liniștit. „Dar las' să se descarce oamenii, că or fi și ei năcăjiți...” Sârbi încălecară și întorși cu dosul spre noi începură să facă gesturi cari îl scoaseră pe Vidu din sărite:

— Asta nu mai merge! — strigă îndărft

Prețul unui exemplar 10 fileri.

există între ele, sunt de o importanță secundară, cum sunt România și Bulgaria.

Ultimele dificultăți, cari mai există în raporturile celor două țări, se pot elimina numai prin prestigiul unei mari puteri și Italia, care prin ocuparea Valonei se poate considera ca putere balcanică, este singura mare putere, care poate să prevaleze în Balcani, fără a fi bănuită — cum ar fi Rusia și Austria — de năzuinți de expansiune.

De aceea ea ar putea inspira încredere atât Bulgarilor cât și Românilor, cari au arătat, că primesc cu satisfacțiune prezenta Italiei la Valona și de aceea ar putea reuși, să împlinescă o operă de împăcare între cele două țări.

Cu toate acestea, noi nu înțelegem ca opera Italiei să se oprească aci; spunem numai, că ea ar trebui să înceapă, punând la cale o înțelegere între Sofia și București. Odată, această înțelegere încheiată, va fi mai ușor a trage cu ea și pe Grecia, care va pricepe ușor, că făcând parte din acest bloc al neutralilor, va putea mai bine să-și aducă la îndeplinire aspirațiile ei.

Și astfel, în jocul acesta grozav al intereselor potrivnice ale diferitelor state din Europa, se va așeza pe nesimțite un bloc formidabil, care va fi deajuns, ca la momentul oportun, să facă numai un pas cu cele două milioane de oameni înrolați și odihniți, de care va dispune pentru a asigura, oricum s'ar sfârși războiul, împlinirea năzuințelor naționale ale popoarelor ce-l vor compune.

Lată cum ni se pare nouă posibil, că neutralitatea italiană care ne-a fost și ne este de folos, să ne folosească și în viitor întru ocrotirea intereselor noastre. Pe lângă aceasta, contribuind astfel a da statelor balcanice o rânduială mai logică, pe baza principiului nestirbit al naționalităților, pe când vom concluda să ajungem scopul înalt și umanitar de a aduce pacea în acea mult încercată peninsulă, ne vom asigura în același timp, pentru mulți ani, un deosebit activității și producțiunii noastre crescânde, către țările cari se întind dela Adriatică la Marea Neagră. (A. T. I.)

Sufletul războaielor în trecut și în prezent.

Comunicarea d-lui Duiliu Zamfirescu făcută la Academia Română.

Arta războaielor este schimbată definitiv în veacul al XX-lea. O profundă criză sentimentală turbură lumea modernă. Individul de azi este frământat de idealismul, care nu mai are nimic comun cu platonicianismul.

și puse degetul pe trășaci. Dar înainte de a ochi, badea Gheorghe sări în picioare indignat, se vede, și el, își puse mâinile pâlne la gură și strigă din răspuțeri, ca să lămurească situația:

— Măi oameni buni, dar că noi nu ni-s Svabi, noi ni-s Români, asta-i! — și se așază iarăși la pământ.

O clipă rămăserăm uluiți de atâta îndrăzneală, privind cercetător în jur și la badea Gheorghe, care evident, călcăse reglementul. Căpăreții sărbi tăcură și ei; văzurăm pe unul că descalcă, se apropie din nou de apă și spre mai marea mirare a noastră, dar mai ales a lui badea Gheorghe, căruia mai să-i arză mustața chibritul aprins — Sărbul strigă răspicat:

— Măi bade Gheorghe mă-ă-ă! — și-și puse palmele la urechi să prinză răspunsul.

Vidu și eu surprins peste măsură de această întorsătură, îl scrutam cu ochii pe badea.

— Iaca, o fi cumnatu din Gradiška, m'o fi cunoscut pă glas, asta-i!... — căpăreții iarăși se întoarse spre badea Gheorghe, scuturându-se ca de o viziune.

— Apoi după sârb ți-ai măritat sora? — făcu Vidu pe patritu.

— Vezi că noi n'am purtat dușmănie — zise badea — oameni de omenie și ei țin cu Rumâni, asta-i!

Tăcurăm... De pe malul celalalt se auzi din

Idealismul modern este continuarea sistemului de cugetare cartesian. Omul prezentului concepe fenomenul fericirii prin înțelegerea și simțirea mediului și lumii în care trăiește.

Azi se trăiește cu năzuința spre mai bine, căci lumea exterioară tinde să pătrundă în imagini în conștiința umană și nu mai trăiește în sine, ca fenomene incognoscibile și ignorabile.

În fapte de exemplificare vădită, a omului modern, este cetățeanul statelor unite americane. E curios, cum americanii n'au scriitori. Negreșit, că nu e lipsa de putere creatoare. Cauza stă în aplicația către creațiile științifice și o tăgădă categorică a creațiilor imaginare, imaginative și sentimentale.

Vechia teorie de desbinare între teoria sentimentelor estetice, religioase și activitatea rodnică destinată să sporească fericirea omenească nu mai are valoare. Căci tot ce contribuie pentru mărirea și fericirea omului este azi un adevăr și un motiv de frumos.

În ultima sută de ani, știința nouă a năzuit să răstoarne prejudițiile, prin aviație, telegrafie fără fir, radiografie.

În mijlocul acestei crize, când se aștepta la tot, cade vestea războiului între popoarele cele mai culte și pe locurile, unde civilizația este mai înfloritoare.

Cauzele războaielor, după teoria lui Lorie, sunt numai economice. Insuși războiul Troiei a fost făcut din aceleași motive.

În evul mediu, cruciații mergeau în orient pentru dominație; a urmat epoca feudalismului, în care fenomenul economic nu mai era așa de vădit.

E adevărat însă că în timpul războiului, fenomenul economic este ascuns și plutește la suprafață numai lirisul sulfetelor.

Care era însă sufletul războaielor în trecut? Era fără îndoială un șef bun, un om cu toate calitățile morale și intelectuale, mai ales cu hotărârea promptă pentru acțiune.

În politică și diplomatie, se cere un om, care să nu se hotărăască ușor și care să poată primi riguros controlul auto-criticii.

D. Zamfirescu numește pe marii generali ai lumii: Alexandru cel Mare, Cesar, Hanibal și Napoleon I. Făcând în forma cea mai definitivă literară portretele marilor eroi și șefi de armată, citează autorii latini, ca Titus Livius, pentru descrierea luptelor capitale de odinioară.

Dar din analiza motivelor de izbândă, pe care ni le redă istoria:

Este de remarcă, că în războaiele trecute aveau o influență considerabilă numărul redus al soldaților pe un front îngust și mai ales mobilitatea trupelor.

Distinsul academician descrie formele în care erau organizate trupele vechi în lupte. Erau falanga, epitagma, cu diferite categorii de trupe: oplitii, psilitii, cavaleria, apoi legiunea romană cu cohortele ei de has-trati, principes și cavaleri.

nou strigătul, mai tare: ...bade Gheorghe mă-ă-ă!

Nu știam ce-i de făcut ca să nu călcăm reglementul. Vidu și eu ne privim așa, cu mura speriată; badea Gheorghe se frământa: „Vezi că era să facă moarte de om. Le-am spus-o eu, copii, asta-i!”

Deodată ne pomenirăm ca din senin cu d. locotenent lângă noi. Bagseama dânsul văzuse toată comedia, căci cum ajunse îl și inhătă de umeri pe badea:

— Also, de ce nu răspunzi la el?

— Apoi i-aș răspunde eu, dar... reglementul, mă tem, asta-i.

— Răspunde no! — îl mai îndemnă d. locotenent și badea Gheorghe se execută codindu-se:

— Ce-i mă-ă?

Cel de dincoșo se întoarse un moment spre ceilalți doi, îl consulta de bună seamă; apoi începu conversația peste Dunăre, între dușmani:

— De ce ați pus voi bătaie, mă-ă? — întrebă Sărbul.

Badea Gheorghe se întoarse și el, cu mura mirată de o așa întrebare, spre d. locotenent: „Ce să-i răspund, ha?”

— Tu kerl, cum de nu știe, spune la el de ce omorît ei pe mostenitor al nostru?

Badea Gheorghe strigă cam cu o jumătate de gură, ca și când nu i-ar fi convenit:

Dar azi? Cauzele economice ale războaielor rămân, dar sufletul a sburat.

Cercetând amănunțit mobilul economic al actualului războiu, s'ar vedea, că între poporul francez și german este aproape o echivalență între câștigul individual și maximul total al armatei. Poate că Rusia, care ca indivizi are o populație săracă, dar posibilitatea unei armate de 13 milioane, nici ea n'ar fi chemată ca economică să provoace războiul. Dar dacă Rusia ar fi fost lăsată în pace să se înarmeze, un val de 13 mil. ar fi năvălit asupra Europei și atunci războiul s'a început.

Azi n'ar putea să facă nimic Napoleon, ori Cesar, pe un front de 500 km. Totul e monstruos azi. S'a zis că pasivitatea și stagnația sunt defectele războinilor și totuși, armatele germane și franceze stau în tranșee. Au la îndemână repezițiunea automobilelor, dar acestea au nevoie de benzină.

Totuși ca pildă de repezițiune militară modernă, ar fi mobilizarea armatei române în 1913.

Așa dar generalii nu alecătuesc sufletul războaielor moderne, repezițiunea, nu; artileria, nu fiindcă aceeași fermă o pot avea popoarele beligerante.

Rămâne, ca masele de oameni, să pună la dispoziție mereu trupe proaspete.

Știința și războiul și hrana oamenilor sunt comune; inventia unui explozibil formidabil nu poate fi păstrat de un stat căci totul se cunoaște ușor dela stat, la stat. Așa se explică de ce Germania a pornit războiul uriaș împotriva masei trupelor ruse și aliate ca să-și apere viitorul, când aceste mase ar fi putut fi și prea organizate.

Din acest războiu va rezulta o osteneală generală și va aduce cu sine pacea, ca după o zi lungă de chinuri și de mizerii.

E însă o întrebare care ne ispitește prin răspunsul ei. **Noi ce facem?**

Sufletele noastre sunt solcitate în direcțiuni diverse, după studiile și cultura pe care individual ne-am asimilat-o. Dar în împrejurări ca acestea, când am putut rămâne auto-păni pe noi, e necesar să ținem sus conștiința datoriei de Români, căci ar fi ineficient să ne aruncăm orbi în foc, de partea unora sau altora. Soldatul român este incomparabil, ofiterul bun, armamentul sigur, dar sunt numai 600.000 de soldați. Ce greutate, poate să atârne într'un taler, sau altul, al balanței, când același număr, poate mai mare ca al armatei noastre va veni să ne contrabalanseze?

Dacă am intrat în războiu, acum 2 luni, am fi fost desigur o pană dintr'o aripă a unei armate sau a alteia din cele beligerante.

Dar avem un Ideal, pe care să-l urmărim până când ne va fi mai ușor și mai aproape de îndeplinit.

Campania din Bulgaria de anul trecut să ne servească de pildă. Să nu uităm că aici plutește spiritul regelui Carol. Dela el să ne inspirăm. El a fost cuminte. Cuminti se cade să fim, ca să nu intristăm marea umbră dela Curtea de Argeș.

— Apoi de ce l'ați omorît voi pră Ferdinand, mă-ă?

Celalalt își consultă iarăși tovarășii:

— Dar cine l'o omorît mă-ă, noi nu știm cine-i ăla mă-ă, ce vreți voi dela noi?

— Apoi ce să facem, nici noi nu ni-s de vină, musai, așa-i norucă dela împăratu asta-i — încheie hotărît badea Gheorghe, cu dela sine putere; iar dușmanul se vede că a prins numai fragmentul ultim din argumentația grăbită, căci începură să ne îngâne:

— ...împăratu vostru... craiu... mă-ă!...

N'am înțeles mai mult, căci d. locotenent ne-a comandat scurt:

— Haptac! Marș! Arăt eu la voi cum trebuie ținut reglement! — și o pornirăm înapoi la trupă, cu capetele în pământ.

Depărtându-ne de mal ne-au mai ajuns la urechi: „...împăratu vostru... mă-ă...” — și apropiindu-ne de companie îl auziam lângă mine pe badea Gheorghe, cum se frământa, bolborosind în barbă:

— Ce să-i faci, dacă așa-i porunca dela împăratu; noi nu ni-s de vină, asta-i!...

25/XI (Spital).

Cassian.

Deschiderea corpurilor legiuitoare române

București, 28 Noemvrie.

Azi, Sâmbătă, a avut loc deschiderea corpurilor legiuitoare române. La ora 11 dim. s'a celebrat un Te-Deum la mitropolie în prezența d-nilor miniștri, d-nilor senatori și deputați, In. Curte de Casație, In. Curte de conturi, Academiei Române, consiliul administrativ permanent Consiliul superior de agricultură, Corpului profesorilor universitari, Curților, Tribunalele, autorităților administrative și militare, primăriei Capitalei și Camerei de comerț.

La orele 11 și jumătate, înaltele corpuri și autorități s'au întrunit în sala ședințelor adunării deputaților.

Pornirea cortegiului regal dela palat a fost anunțată prin 101 lovituri de tunuri.

La orele 12, M. Sa regele Ferdinand însoțit de A. Sa R. principele moștenitor Carol, intră în sala ședințelor adunării, precedat de adju-tanții Săi și de Curtea regală.

M. Sa regele, înconjurat de miniștri, citește următorul mesaj de deschidere al adunărilor legiuitoare:

— Când pentru prima-ora deschid sesiunea ordinară a corpurilor legiuitoare, gândul meu se îndreaptă la iubitul Meu unchiu, a cărui moarte o deplângem cu toții. Regele Carol, prin rațiunea, energia și prin acțiunea Lui consacrată exclusiv binelui public, a înscris cea mai glorioasă pagină a istoriei poporului nostru. În războiul a condus armata la învingere, iar în timpuri de pace a condus întreaga dezvoltarea statului, care sub glorioasa Lui domnie, abia în decurs de un jumătate veac a devenit regat, și care cu deplină încredere va progresa întru împlinirea misiunii sale.

Azi cu atât mai dureros simțim pierderea marelui rege, deoarece situația internațională a intrat într-o fază foarte gravă. Iar pentru ca să putem face față acestor vremuri grele, avem nevoie de sprijinul sincer și patriotismul cel mai cald al tuturor forțelor națiunii, precum și de înțelegerea unanimă. Am convingerea, că dv. pătrunși de marea importanță a situațiunii actuale, veți da întreg binevoitorul dv. sprijin guvernului Meu la rezolvirea proiectelor de legi, cari proiecte ni se impun de necesitatea împrejurărilor și cari au de scop satisfacerea armatei înconjurată de dragostea și încrederea națiunii.

M. S. regele, care azi a vorbit a doua oară în public, urcând tribuna a fost salutat cu ovații entuziaste. Mesajul a fost însoțit de repetite aplauze.

La plecare s'au făcut ovații călduroase regelui, moștenitorului tronului și armatei.

După plecarea M. Sa regelui, adunările legiuitoare au trecut în comisiuni.

Scrisori din București.

O fabrică de arme în România. — Al IV-lea congres general al Soc. Ortodoxe naționale a femeilor române. — Incidentul dela Calafat.

— 27 Noemvrie.

Relativ la fabrica de arme, despre care v'am anunțat, oficiul guvernului scrie: „Absența unei fabrici de arme în țară, se resimte din nenorocire, de multă vreme. Această chestiune ocupă de mai multe luni, ministerul nostru de război.

Din inițiativa dlui general Iliescu, secretar general al ministerului de război, ministrul a însărcinat pe d. colonel Rudeanu, directorul superior al armamentului, să studieze posibilitatea unei fabrici de arme portative (puști, pistoale, revolve și mitraliere).

Aflăm cu plăcere că chestia a fost rezolvată favorabil.

Numeroase și importante case americane și elvețiene au făcut oferte pentru instalarea acestei manufacturi.

Ministerul de război a admis oferta marelui case americane Pratt-Chitney C-ie din Hartford (Statele Unite) ofertă care e cea mai avantajoasă.

Lucrările vor începe foarte curând.

În zilele de 22 și 23 Noemvrie va avea loc, în București al patrulea congres anual al „Soc. ortodoxe naționale a femeilor române” de sub prezidenția de o-

noare a I. P. S. Sale mitropolitului primat și sub conducerea dnei Anastasia Filipescu. Acest congres, la care s'a anunțat că vor participa un foarte mare număr de membre, se va ține la Ateneu, după următorul program:

Ziua 1 (22 Noemvrie): La orele 11 dim. va avea loc la mitropolie un Te-Deum, unde serviciul religios va fi oficiat chiar de către I. P. S. Sa mitropolitul primat. La orele 2 și jumătate p. m. ședința congresului ce se va deschide prin'o cuvântare ținută de I. P. S. Sa mitropolitul primat, președintele de onoare al societății; apoi: dna Maria Glogoveanu, secretara generală, va citi darea de seamă de mersul societății pe anul 1913—1914; dna Zoe Gr. Râmniceanu, casiera generală, va citi raportul financiar; dna Alexandrina Cantacuzino, va prezinta raportul asupra loteriei societății; dna Esmeralda Manu va prezinta raportul asupra grădinilor de copii din București; dna Zoe Sturdza va raporta asupra mersului Institutului de educație și de cultură din capitală; iar după aceasta se vor citi rapoartele delegaților din provincie.

Seara, la orele 9, d. profesor I. Scurtu va ține o conferință la Ateneu, unde va vorbi despre „Un Rege Erou”.

Ziua a II-a (23 Noemvrie): La orele 10 jum. dimineața: Inaugurarea grădinei de copii nr. 1 dela Floreasca (prelungirea Dorobanților), unde va vorbi d. Emil Petrescu, primarul capitalei și d. Gârboviceanu, administratorul Cassei Bisericești. La orele 2 jum. p. m.: Inaugurarea grădinei de copii nr. 2 din Câmpul Pleșoianu (prin șos. Kisseleff), unde va vorbi d. Dr. Botescu. La orele 5 se va oferi un ceai tuturor dnelor și dlilor din provincie și din capitală, cari vor fi participat la congres, în sala cea mare a hotelului Bulevard.

Odată cu aceasta se mai face cunoscut că membrele din provincie cari n'au primit încă certificate de identitate (cu reducere de 50 la sută pe căile ferate) se pot adresa secretariatului în str. Sculpturii 33, unde li se vor trimite certificatele cerute.

Ieri, la Calafat, s'a dat ordin ca nici un vapor să nu iasă din port, deoarece urma să treacă câteva vase rusești, cari transportau muniții pentru Sârbi. În port era și vaporul de pasageri, sub pavilion ungar „Deák Ferencz”. Comandantul vasului acesta, a comunicat autorităților noastre că va respecta ordinul; dar în cursul nopții echipajul a tăiat legăturile și dând viteză, vaporul s'a îndreptat spre Vidin. Grănicerii, au făcut sonajul, dar văzând că vasul nu se oprește, au tras 10 focuri. „Deák Ferencz” a reușit însă să intre în portul Vidin.

Coresp.

Războiul.

Infrângerea Rușilor în Carpați.

Budapesta. — Dela cartierul principal se anunță: Ieri, ziua întreagă a fost liniște pe fronturile din Polonia rusească și Galiția occidentală. În Carpați am bătut și am respins forțele dușmane, ce au pătruns spre Homona. Am făcut prizonieri 1500 Ruși. — General major Höfer. (Biroul de presă al guv. ungar.)

Nagyimihály. — Rușii, ce au năvălit în Carpați a suferit o catastrofă. Lupta a ținut de Sâmbătă până Vineri, când au lațo la fugă în disordine. Fugând, ei au căzut cu sutele de focul îndreptat împotriva lor din munți. Partea cea mai mare a Rușilor e strămtorată acum într'un punct și sau se vor preda sau se vor prăpădi cu toții în valea Beskizilor. Victoria reputată împotriva dușmanului numărös e cu mult mai mare decum se gândea. Un ofiter rus prizonier, care a fost transportat prin Niregyháza a declarat că situația Rușilor în Galiția e grozavă; trenul și alimentarea lor sunt insuficiente. Din cauza aceasta cele mai multe trupe rusești au năvălit în Ungaria.

Succesul contraofensivei germane.

Berlin. — Dela cartierul principal se anunță: La ost situația pe malul drept al Vistulei nu s'a schimbat, ofensiva Rușilor în apropiere de Lodz am respins'o luând apoi contraofensiva cu succes. În Polonia de sud nimic mai nou. (Biroul de presă al guv. ungar.)

Ținuta bravuroasă a armatei austro-ungare.

Berlin. — Corespondenții de pe câmpul de război dela ost anunță:

Germanii au reluat atacul împotriva Rușilor întăriți. Masele sunt enorme. Lupta e din seamă afară crâncenă. Centrul german a împins îndărăpt linia dușmanului. Piloții fac recunoașteri bravuroase despre toate pozițiile și mișcăriile dușmanului. Factorii competenți sunt

incântați de ținuta bravuroasă a armatei monarhiei. Numai ei i se poate mulțumi că atacul principal al Rușilor a fost zădărnicit. Armata noastră a promovat astfel succesele germane.

O INTELEGERE FRANCO-SPANIOLĂ.

Paris. — „Le Temps” află din Madrid cu data de 20 Noemvrie n., că ministrul de externe spaniol și ambasadorul francez au semnat un acord stipulând că Franța, primind asigurări din partea tribunalelor spaniole din Maroc că o egalitate juridică va fi garantată supușilor francezi în zona spaniolă, renunță să exercite drepturile și privilegiile rezultând din capitulațiuni. — (Korr. Bureau.)

Germanii pregătesc o invazie în Anglia.

Roma. — „Messaggero” află din Londra, după știri din Zeebrugge, că Germanii ar fi pregătit un mare număr de motorboatu-uri cu fundul plat, — cari pot trece ușor peste mine fără a le face să explodeze — cu scop de a invada în Anglia. Ziarul „Times” observă că Anglia având la îndemână o flotă superioară și forțe remarcabile dealungul coastei, încercarea Germanilor pare a fi destinată să nu aibă succes. (A. T. I.)

Impăratul Wilhelm pe câmpul de război.

Berlin. — Oficial. — Dela cel mai înalt comandament al armatei germane se comunică: Impăratul Wilhelm petrece actualmente pe câmpul de război dela ost.

Rușii au pierdut 110 mii de oameni.

Milano. — „Corriere della Sera” primește dela corespondentul său de pe câmpul de război știrea, că Rușii au pierdut în luptele, ce au avut loc în urmă în Polonia 110 mii de oameni. În acest număr sunt cuprinși și cei 60 mii prizonieri făcuți de Germani. La 60 mii se urcă numărul răniților și al morților. Unele corpuri de armată au pierdut jumătate din oamenii ce i-a avut.

Importanța luptelor din Carpați.

Viena. — Cercurile competente declară că pătrunderea Rușilor în Carpați și evacuarea Cernăuțului n'au nici o importanță. Pe cei dinții îi vom respinge iarăș iar evacuarea Cernăuțului a fost necesită din puncte de vedere strategice și pentru crutarea orașului. Rușii au intrat în Cernăuți în ordine, nefăcând nimănui nici un rău.

Ofensiva în Serbia.

Budapesta. — (Oficial.) — De pe câmpul de război dela sud se anunță: Dușmanul opune în linia de bătaie o rezistență desperată și încearcă să ne împiedece înaintarea provocând lupte piept la piept. Trupele noastre ce se găsesc pe malul ostic al Kolubareii au câștigat iarăș teren în unele puncte. Coloanele noastre, ce au înaintat dincolo de Valievo spre sud au ajuns până la înălțimile ce se ridică spre ost dela râul Lai și până la linia ce se întinde dela înălțimea Suvobor, până la triumful de drumuri, spre ost dela Uzice. Ieri am făcut prizonieri 2 comandanti de regiment, 19 ofițeri și 1200 soldați de rând. (Biroul de presă al guv. ungar.)

Cucerirea orașului Uzice.

Budapesta. — Dela cartierul de presă dela sud se anunță: Am intrat în Uzice victorioși. Sârbi fiind demoralizați au fugit. Serbia occidentală e în posesiunea noastră. Se vestește că Kragujevatz a fost evacuat. Guvernul și curtea regală se află în Ūsküb.

Situația neschimbată.

Berlin. — Dela cartierul principal se anunță: De pe câmpul de război dela apus se anunță pentru ziua de Sâmbătă că contraofensivele dușmanului au fost respinse spre sud-ost dela Ypern și spre apus dela Lene.

Trupe auxiliare din Japonia și Australia.

Berlin. — „Berliner Tagblatt” primește din Petrograd știrea: „Ruskoje Slowo” scrie: Considerând situația staționară de pe câmpul de război dela apus și amestecul Turciei în războiul european, precum și în legătură cu aceasta revoluția persană, guvernul rusesc se gândește serios la aducerea unei armate japoneze pe câmpul de război dela apus. Intre Petrograd și Tokio actualmente sunt în curs de tratative în chestia aceasta.

Berlin. — „Berliner Tageblatt” anunță din

Kristiania: Ministrul austriacian a declarat în cameră că până acum au plecat pe câmpul de război 4000 de austriacieni. Guvernul austriacian dorește să trimită în Europa 100—150 mii de oameni. Flota austriaciană face serviciu de pază.

Luptele la Yser.

Berlin. — „Vossische Zeitung” anunță din Genf: Ziarele franceze declară unanim că Germanii au pregătit admirabil atacul general între Ypern și Nieuport. Impotriva aripii dela stânga a Francezilor s'au pregătit cu un aparat, care evidențiază procedura științifică germană. Lângă tărnișele râului Yser, Germanii și-au fortificat excelent pozițiile pentru a să poată face atacuri puternice cu infanteria. Germanii se pare sunt pregătiți la toate.

Paris. — Corespondentul ziarului „Petit Parisien” care petrece în Nordul Franței scrie: Germanii și-au făcut noi poziții tari între Aeltre—Thielt—Roulers și Menuin. Linia aceasta întregeste linia de tranșee Bruxelles—Meuse. Germanii au atacat cu puteri îndoite și la Ypern, care a suferit mai recent foarte mult în urma bombardării. Germanii au mai bombardat Poesinghe și Eiverdinghe. Gerul aspru împiedică încă operațiile. Soldații sufer foarte mult.

Sârbii bombardează Orșova.

Timișoara. — „Temesvári Hirlap” primește știrea, că Sârbii au bombardat Orșova dela orele 2 d. a. până la 4 și jumătate, pricinuind pagube neînsemnate. Câteva obuze greșind ținta au căzut pe teritor românesc.

LUPTELE IN BUCOVINA.

Vicovul-de-jos. — După o defensivă eroică de cinci săptămâni, — după cum s'a comunicat și oficial, — am evacuat orașul Cernăuți, deoarece pe malul de dincolo al Prutului s'au ivit forțe foarte considerabile dușmane. Comandamentul nostru a ordonat trupelor noastre a se retrage pe teren cospunător, nu cumva orașul să sufere din cauza luptelor. Zilele din urmă Rușii încontinuu au tras focuri, cari au continuat și după retragerea trupelor noastre, deoarece Rușii de bună seamă n'aveau cunoștință de schimbarea situației.

INFORMAȚIUNI.

Arad, 30 Noembrie 1914.

Grațierea părintelui Gh. Mureșan și a țărănilor din Mofltin. (Cu poșta de azi am primit dela d. avocat Petre Poruțiu, unul dintre cei șapte apărători din faimosul proces dela Sătmar, următoarea scrisoare:

Onorată Redacțiune!

Astăzi am primit decizul nr. 19586/1914 B. al tribunalului din Sătmar prin care sunt încuștințat că părintele Gh. Mureșan din Mofltin și ceilalți doisprezece acuzați, cari au fost judecați la 17 Aprilie a. c., sunt grațiați de M. Sa regele prin înaltul decret dela 8 Noembrie 1914. În urma acestui act de grație procedura penală a fost sistată.

Salutăm cu bucurie și cu profund respect înalta hotărâre a M. Sale, în care vedem un semn de părintească bunăvoință față de poporul românesc statornic în credința sa față de tron și patrie, statornic în iubire de lege și neam.

Al dvoastră stimător:

Petre Poruțiu,

unul dintre cei șapte apărători.

Tribunalul din Szatmárnémeti a imauat acuzărilor următorul deciz:

Referitor la procedura penală pornită în contra lui Gheorghe Murășan și soții acuzați cu delictul forțării brachiale a autorității și a unor particulari, — la cererea procurorului reg. — judecătoria penală de pe lângă tribunalul regesc din Szatmárnémeti, a adus în ședința sa intimă ținută în 18 l. c. 1914, următorul deciz:

În sensul punctului al doilea al §-ului 105 din codul penal tribunalul regesc sistează procedura penală pornită în contra lui Gheorghe Murășan și soții osândiți prin decizul judecătoresc cu data de 27 Aprilie 1914, în consecință cheltuielile în suma de 6478 de coroane și 45 de fileri plus 43 cor. și 60 fil., cheltuieli ivite în mer-

itul instrucției acestui proces cad în sarcina statului: totodată ordonează, ca toate actele și obiectele, cari au fost întebuițate spre stabilirea definitivă a delictelor, să fie transportate la procuratură. Motivate:

Conform ordinului d-lui ministru de justiție ung. reg., Maj. Sa reg. ces. și ap. prin preînaltul Său decret datat din 8 Noembrie 1914 S'a îndurat preagrățios să ordoneze sistarea procedurii penale în această chestiune; deoarece însă în sensul punctului 2. al §-ului 105 din codul penal grația regească exclude continuarea instrucțiilor și a oricărei proceduri penale, a trebuit să sistăm procedura în contra acuzaților.

Din ședința intimă a judecătoriei penale de pe lângă tribunalul din Szatmárnémet, ținută în 18 Noembrie 1914.

Președinte: Dr. Iuliu Papolczy, referent Dr. Iosif Némethi.

Promovare. Nicolau Aron, fiul răposatului preot Nic. Aron din Laslău român a fost promovat doctor în științele medicale la universitatea din Budapesta. Felicitări.

Logodnă. D. Romulus Pestean, cand de adv. în Borossebiș și dsoara Gavalic Terry prof. de limba engleză logodiți.

Felicitările noastre!

Moartea poetului Anghel. „Gazeta Transilvaniei” primește din Iași trista știre, că poetul D. Anghel a încetat din viață Vineri după amiază, cu toate îngrijirile medicale ce i s'au dat. Știrea aceasta va produce pretutindeni o adâncă impresie.

Crăciunul răniților noștri. I. P. S. Sa mitropolitul Ioan Mețianu a adresat către toate oficiile protopresbiterale și parohiale și către toți învățătorii dela școalele noastre dioc. arhidieceza ortodoxă română a Transilvaniei următorul circular:

— În urma războiului îngrozitor ostașii noștri vor fi siliți să petreacă sărbătorile Nașterii Domnului pe câmpul de luptă, sau răniți și bolnavi prin diferite spitale din țară, departe de vatra familiară și de cei iubiți ai lor. Pentru a face ca și aceștia să simtă după puțină bucuria pe care o picură în sufletul tuturor creștinilor sărbătoarea Nașterii Domnului, s'a pornit o colectă în toată țara, din rezultatul căreia fiecare să primească un dar de Crăciun.

În scopul acesta s'a făcut apel și la suferințele nevinovate și impresionabile ale elevilor din școala populară. Domnul ministru de culte și instrucțiune publică a compus o listă de colectare pe care a trimis-o prin inspectorul regesc fiecărui învățător în scopul de a colecta dela elevii din clasa condusă de el.

În vederea scopului nobil, ce să urmărește, îndemnăm și din parte-ne pe parohii noștri, ca directori școlari, și pe învățătorii noștri confesionali, ca să explice elevilor frumoasa și nobila mișcare și să-i îndemne a contribui fiecare după puțință la realizarea aceleia, ca astfel din cea mai fragedă etate să se deprindă și ei la fapte de milostenie. Câtă bucurie nu vor simți frații și părinții de pe câmpul de luptă, când vor ști că darul de Crăciun va fi cumpărat din bănuții copilașilor de acasă.

Sibiui, din ședința Consistorului arhidiecezan ca senat școlar, ținută la 13 Noembrie 1914. Ioan Mețianu m. p., arhiepiscop și mitropolit; Dr. George Proca m. p., secretar consistorial.

Plata răniților și a concediaților. Mulți răniți și concediați, se plâng că pe durata concediului lor, nu le umblă plata. „Reichspost” în numărul său 558 din anul acesta, publică următoarele:

„Soldații cari au fost concediați din spitale, ca să intre sub îngrijire particulară, primesc un pausal zilnic de 2 coroane. Acest pausal li se plătește anticipativ la concediu până la 4 săptămâni, din partea spitalelor care i-au concediat. Pentru concedii mai lungi, aceste paușale se plătesc ulterior de către acele „Ersatzkörper” unde trebuie să se prezinte la expirarea concediului. Aceasta se vede din „permisul de concediare”. (Ersatzbatalion, Ersatzcompagnie, Ersatzescadron, Ersatzbatterie). Plățile se fac și prin poștă. Rugărilor să se adreseze la „Ersatzkörper”-ul indicat în permisul de concediu”.

Bravura unui jandarm român. Cetim în „Temesvári Hirlap”: Alaltăieri strajameșterul de jandarmi, Ioan Frățilă mergând în fruntea unei patruli la Beczasca a observat o luntre apropiindu-se spre malul nostru. Jandarmii s'au ascuns după arbori și au așteptat sosirea luntrei în care erau soldați sârbi. Când Sârbii au ajuns al mijlocul Dunării, jandarmii au început un foc viu împotriva Sârbilor. O parte din Sârbi au fost uciși, iar ceilalți s'au refugiat în grabă.

Ultima oră.

IN COMITATUL SÁROS NU MAI E PERICOL

Budapesta. — (Cu permisiunea comisiei de presă). — Prefectul comitatului Sáros a adus la cunoștința locuitorilor că a vizitat în persoană hotarele comitatului său și nu mai e nici un pericol.

ȘEDINȚA CAMERELI

Budapesta. — Azi camera a ținut ședință sub președinția lui Szász Károly.

Președintele dă citire răspunsului M. Sale monarhului la adresa omagială a camerei. Se mai citește apoi răspunsul telegrafic al arhiducelui Friederich, v.-președintelui Reichstagului german, Kempf, și a președintelui camerei otomane.

Darvay F. prezintă hotărârea comisiei de imunitate în chestia deputatului Budisavilevici.

Simon E. prezintă raportul comisiei relativ la raportul guvernului despre întrebuintarea honvezimei afară de granițele țării.

Primul-ministru, cont. St. Tisza: Războiul a fost inevitabil, dat fiind faptul că unele puteri învidiau progresul economic al unui stat din alianța Europei centrale, iar dorința de pace a celeilalte o considerau ca neputință. Faptele trupelor maghiare au desmînțit-o aceasta.

Ac'est războiul nu e al armatei, el este al națiunii maghiare. Dela dualism încoace acesta este primul război ce-l purtăm, și dovedește că isvorul de energie al monarhiei nu este centralismul, ci o atare formațiune, care rezultând validitatea statului maghiar, poate duce la unitatea de sentimente. Primejdia a amuțit luptele de partid și de clasă, a împins de pe plan chestia naționalităților.

De acum vor urma marle măsurări de forțe, dar avem încredere în forțele noastre și vom face față fără teamă. Vom pune bazele viitorului națiunii noastre. Ne vom îngriji ca rănile de sânge ce am vărsat să nu rămână nerăsplătite.

Károlyi M. citește declarația partidului, declarând, că având în vedere situația gravă partidului independist își suspendă lupta.

Simonyi-Semendan S. se asociază declarației cetită de cont. Károlyi.

Camera ia raportul la cunoștință.

La proiectul relativ la dispozițiile excepționale, după ceilalți oratori ia cuvântul cont. St. Tisza.

Primul ministru declară, că alegerile generale nu se vor putea ține sub durată măsurilor excepționale.

Vorbesc apoi cont. Batthyányi și Rakovszky. Ședința durează.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

„AGRARIA”

TOVĂRĂSIE CU RĂSPUNDERE LIMITATĂ PENTRU VALORIZARE DE PRODUCTE. — BÀNFFYHUNYAD.

Convocare.

„Agraria” tovărăsie cu răspundere limitată pentru valorizare de produse își va ținea adunarea generală extraordinară în 8 Decembrie a. c. la 2 ore p. m. în Huedin în localul institutului „Vlădeasa”. On. membri sunt rugați a se prezenta pe terminul acesta.

A 2323—1

Diracțiunea.